

Området omkring byen Page, hvor Tea og Calena går i skole, tiltrækker millioner af turister hvert år.

Indfødt. Tea, Calena og Baya tilhører diné-folket, der også kaldes navajo-indianere, og som boede i USA længe før europæerne. De danser stadig på deres gamle vis.

Vi er forbundet til jorden

Af LAURA ENGSTRØM
FOTO: BERIT LOTTENBURGER

Tea Nockideneh ryster lidt i vinden. Hun har kun hættetrøje på i dag, og der kan godt være koldt om foråret i den amerikanske stat Arizona, selvom det meste er ørken, og solen som regel står højt på himlen.

Rundt om den lille by Page, hvor Tea går i skole, rejser stejle klippevægge og høje, røde bjerge sig. Nogle af bjergene har huller og grotter. Andre bjerge ligner store, firkantede klodser, og andre igen er som runde øer på øde, langstrakte sletter. Jorden er sandet og rød, og lige nu har kaktusserne pink og gule blomster. Her har man optaget mange westernfilm, og hvert år kommer omkring tre millioner turister for at køre rundt i ørkenen og se de vilde bjerge og klipper.

Mange af turisterne ser ikke, hvordan tiårige Tea og mange af hendes klassekammerater lever. De fleste indfødte amerikanere i reservatet Navajo Nation bor nemlig væk fra de store veje. Tea bor med sine forældre, to brødre og tre katte i den lille by Greenhaven, der ligger i distriktet Wahweap. I hendes område findes der huse med indlagt el og vand. Men mange af de indfødte amerikanere bor i små træhuse eller mobile homes, som er en slags campingvogne. Der er også stadig nogle, der bor i en hogan. Hogan er navnet på de ottekantede huse, som de indfødte amerikanere oprindeligt boede i. Ikke alle har elektricitet eller rindende vand. De skal køre ind til byen og hente store dunke med vand.

Hvide og indfødte

Ligesom en stor del af sine klassekammerater tager Tea hver morgen skolebussen ind til Page.

»De fleste af os bor uden for Page. Jeg står op klokken seks, så jeg kan stige på bussen kl. 6.40,« siger Tea og begynder at tælle, hvor mange i hendes klasse der er hvide, og hvor mange der ligesom hun selv kalder sig native, altså indfødt amerikaner.

»Vi er 25 i min klasse, og 20 af os er indfødte amerikanere,« fortæller hun.

Tea tilhører altså flertallet i sin klasse, så på den måde er hun ikke anderledes. Alligevel har hun gjort sig tanker om, hvad det vil sige at være indfødt amerikaner. Eller for at være helt korrekt er Tea halvt hvid, halvt indfødt amerikaner.

»Man kan godt mærke, at mine forældre kommer fra to vidt forskellige kulturer. Når jeg besøger mine bedsteforældre i Virginia, synes jeg, det virker, som om de går meget mere op i at have ting, end vi gør her. De er mere grådige og ligeglade med, hvordan det påvirker naturen, at de hele tiden skal bruge benzin til deres biler. De bruger også

meget mere elektricitet end os,« siger Tea, hvis far arbejder på kraftværket i byen. Det er kraftværket, der producerer elektricitet, men det meste bliver sendt til Californien og andre steder i Arizona, ikke til husene i området.

»Jeg tror, at vi indfødte amerikanere er mere forbundet til jorden og til vores familier. Og så bruger vi for det meste medicinmænd i stedet for læger. Vi har også vores eget sprog og vores egne danse. Pow-wow-dansene for eksempel,« siger Tea og mener de traditionelle stammedanse, som de stadig bruger ved særlige lejligheder. Sproget taler de dog ikke hjemme hos Tea.

Ritualet for unge piger

Så er der pubertetsritualet. Det kan Calena Miller fortælle om. Hun er 11 år gammel og går en klasse over Tea. Hun gruer lidt for den dag, det er hendes tur til at gennemgå ritualet for unge piger, der er kommet i